

СТАНОВИЩЕ

**от д-р Капка Светославова Георгиева-Атанасова – доцент в ЮФ на СУ „Св. Климент
Охридски“**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование **3.Социални, стопански и правни науки,**

професионално направление **3.6.Право**

докторска програма **Конституционно право**

Автор: Тодор Иванов Рогошев

**Тема: Придобиване на гражданство в Република България: конституционноправни
и международноправни аспекти**

Научен ръководител: проф. д.ик.н. Веселин Христов Цанков

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД 22-1523 от 27.07.2026 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Придобиване на гражданство в Република България: конституционноправни и международноправни аспекти“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Конституционно право“. Автор на дисертационния труд е Тодор Иванов Рогошев – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Публичноправни науки“ с научен ръководител проф. д.ик.н. Веселин Христов Цанков от ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Тодор Рогошев комплект материали е в съответствие с чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

Докторантът е приложил изискуемите три броя статии по разглежданата в дисертационния труд научна тематика.

Тодор Иванов Рогошев придобива магистърска степен по право в ПУ „Паисий Хилендарски“ през 2021 год., а от 2022 год. е и магистър по международно публично право от Университета Лайден. В периода от 2022 до 2023 г. заема длъжността „стажант“ в правния отдел на Организацията за забрана на химическите оръжия. От 2023 г. и до настоящия момент е асистент по Конституционно право в ПУ „Паисий Хилендарски“. Докторантът е от-

числен с право на защита с решение на Факултетния съвет на Юридическия факултет, протокол № 141 от 02.06.2026 г.

Владее английски и френски език, което му позволява да изследва свободно чуждестранната теория и практика и практиката на международните съдилища и арбитражи.

2. Актуалност на тематиката

Представеният от Тодор Рогошев научен труд представлява първото цялостно монографично изследване в областта на придобиването на българско гражданство за последните около 20 години. Същевременно необходимостта от подобна научна разработка е безспорна и се обосновава както с членството на страната в Европейския съюз и Шенгенското пространство, така и с практическите проблеми, възникващи при прилагане на разглежданата материя.

3. Познаване на проблема

В своето научно изследване авторът е използвал изключително обемна библиография – 51 монографии на български език и 30 на чужд език, съответно 30 статии/студии на български език и 51 на чужд, като позоваването на тях е направено коректно. Огромен е обемът и на изследваната съдебна практика. Изследвана е релевантната практика на международните съдилища, Европейския съд по правата на човека, Съда на Европейския съюз, Конституционния съд на Република България и оскъдната практика на националните съдилища. Въз основа на това, мога убедено да твърдя, че Тодор Рогошев е успял да се запознае в дълбочина с предмета на изследване, а именно – конституционноправните и международноправните аспекти на придобиването на гражданство в Република България.

4. Методика на изследването

Тодор Рогошев е използвал подходящата научна методика, като е стъпил на правно-догматичния метод, доктриналния, историческия и сравнителноправния метод. Ползвани са и научните методи на синтез, индукция и дедукция. Езикът на автора е на добро ниво. Терминологията е ясна и безпротиворечива.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд има структура от увод, пет глави, заключение, в което са обобщени основните според докторанта приноси, и списък на използваната научна литература и други източници. Първата глава на труда е посветена на общата характеристика на института на гражданството, като то е разгледано от различни перспективи – като правен статус, като правоотношение и като право на човека. Направени са и важни разграничения между граж-

данството и сродни негови понятия като „националност“, „етнос“, „народ“ и други. Втората глава е посветена на източниците, като в нея са изследвани както националната правна рамка в нейното развитие, така и относимите актове от международното право и правото на Европейския съюз. В Глава трета е обсъдено значението на института на гражданството както в индивидуален, така и в национален и международен план. Най-ценните глави в изследването, според мен, са последните две. В тях се съдържа подробен анализ на производството по предоставяне на българско гражданство и са изведени и обосновани несъответствията между националната и международната правни уредби. Като по-основни могат да бъдат отбелязани следните приноси:

5.1. По своя обем, съдържание и интердисциплинарен характер, представеният труд надхвърля изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“;

5.2. Цenen принос са изводите на автора от разгледаната в глава трета материя и по-специално тези, свързани със значението на гражданството за държавата, демократичния процес и личния статус на индивида и свързването на тези изводи с оценката на законодателството и бъдещите предложения *de lege ferenda*;

5.3. Приложен принос е предложението на законодателно ниво да бъде въведено изискване за периодична и основана на съответния анализ промяна на въпросите за интервюто при кандидатстване за гражданство;

5.4. Положително оценявам направеното предложение *de lege ferenda* за изменение на чл. 15 ЗБГ чрез възприемане на термина „народност“, на мястото на „произход“;

5.5. Принос представлява и предложението за привеждане на националната уредба в съответствие с изискванията на Европейската конвенция за гражданството и Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи;

5.6. Цenen от теоретична и теоретико-практична гледна точка е анализът на недействителността на клаузите за дерогация по чл. 11 и чл. 12 от Европейската конвенция за гражданството;

5.7. Напълно споделям аргументите и изводите на автора относно промените в Конституцията от 2023 г., изложени на стр. 118-120 от труда;

Посочените приноси нямат изчерпателен характер, а целят да илюстрират достоинства на представения дисертационен труд.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представените три статии от Тодор Рогошев отговарят на законовите изисквания като съдържание и обем и напълно покриват минималните национални изисквания по чл. 26 ЗРАСРБ.

7. Автореферат

Приложеният автореферат отразява точно съдържанието на дисертационния труд на кандидата и представя реалистично научните му приноси.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Бих препоръчала на автора при бъдещо преработване на научния труд да аргументира тезата си, че указите на президента са административни актове, доколкото същата е дискуссионна и небезпротиворечива. От полза за теорията и практиката би било по-детайлното разглеждане на евентуални промени в законодателството, свързани с въвеждането на възможност за оспорване на предложението на министъра на правосъдието, респективно на становището на Съвета по гражданството. С оглед подобряването на труда би могло да се избегне и повторението на отделни пасажки (например относно делото Нотебом).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантът Тодор Иванов Рогошев притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от дисертационния труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Тодор Иванов Рогошев в област на висше образование: 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6.Право, докторска програма „Конституционно право“.

20.08.2026 г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Капка Георгиева-Атанасова